

EVALUATIERAPPORT

STUDENTEN VOOR EDUCATIE

'Ik teken een fantasiebos met een studiehuis erin. Wij lopen daar dan naartoe om te gaan rekenen. Net zoals we dat hier doen. Ja de klas is heel erg groot dus de juf kan niet iedereen evenveel aandacht geven. U heeft echt tijd voor ons. En u legt dingen heel fijn uit en kan iedereen altijd helpen. Er gaan altijd twee van mijn beste vriendinnen mee dus dat is heel leuk. En de groepjes zijn niet te groot, dat vind ik fijn.'

April - December 2021

Centre of Expertise
Global & Inclusive Learning

THE HAGUE
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Inleiding

In opdracht van de Gemeente Den Haag en de faculteit 'Astronomy and Society' van de Universiteit Leiden, presenteren wij hierbij de evaluatie van het project 'Studenten voor Educatie' (hierna te noemen: 'het project'). De evaluatie beoogt bij te dragen aan een duurzame en strategisch partnerschap tussen de gemeente, de basisscholen en Stichting Brede Buurtschool als ook studenten studenten. Samenwerking tussen deze partners staat centraal in het project. Dit project beoogt met gerichte inzet van tutoring door studenten basisscholen te ondersteunen bij verschillende uitdagingen die zijn veroorzaakt en/of verergerd door de COVID19 -pandemie met langdurige gevolgen, zoals:

- 1) Leerachterstand—veel leerlingen raken steeds verder achterop in hun academische, creatieve en emotionele ontwikkeling;
- 2) Werkdruk — de werkdruk voor leerkrachten neemt tegelijkertijd exponentieel toe.

Context waarin het project plaatsvond

Recent onderzoek (Bol, 2020; De Klerk, Olsthoorn, Plaisier, Schaper, & Wagemans, 2021) toont aan dat vooral leerlingen met een hogere sociaaleconomische status hun schoolvoortgang konden handhaven gedurende de perioden van thuisonderwijs, omdat zij vaker de middelen (b.v. de vereiste digitale middelen en toegang tot een rustige ruimte thuis) hadden om deel te nemen aan online-onderwijs. Tevens waren hun ouders veelal voldoende onderlegd om passende begeleiding en ondersteuning bij het schoolwerk te bieden, in tegenstelling tot veel leerlingen uit de lagere sociaaleconomische klassen. Het sluiten van de scholen heeft hiermee geleid tot een toename van leerachterstanden en lagere schooladviezen aan vooral leerlingen uit de lagere sociaaleconomische klassen (De Klerk et al., 2021). Ondanks dat de scholen nu weer open zijn, hebben leerlingen nog steeds te maken met lesuitval omdat leerlingen en/of leerkrachten positief getest worden op het coronavirus.

Naast leervertragingen (en eventueel op langer termijn onderwijsachterstanden), waarschuwen experts (Frith, 2020; Townsend, 2020) voor de lange termijn gevolgen van schoolsluiting en onregelmatig onderwijs op de cognitieve vaardigheden, de mentale

gezondheid en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Niet naar school gaan betekent immers ook het contact met klasgenoten en leerkrachten missen en tegelijkertijd meer tijd thuis doorbrengen wat bijkomende nadelige gevolgen kan hebben voor kinderen in moeilijke thuissituaties (Van der Spoel, I., Noroozi, O., Schuurink, E., & van Ginkel, S. 2020). Bovenop de schoolsluiting heeft de huidige pandemie ook andere negatieve gevolgen voor leerlingen, die vooral leerlingen raken met een lagere sociaaleconomische achtergrond. Deze groep leerlingen heeft namelijk ook vaker te maken met gezinsleden die baan of bedrijf hebben verloren als gevolg van de COVID19 maatregelen waardoor er meer stress voorkomt in de thuissituatie.

Ter illustratie, een leerkracht gaf aan in december 2021 zich zorgen te maken over de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen. *‘Door de coronasituatie zien we dat de sociaal emotionele ontwikkeling in het geding is gekomen. Ehh we zijn op het gebied van het sociaal emotionele heel veel lessen aan het geven in de klas zelf. Lessen waarin centraal staat hoe je omgaat met elkaar omdat we natuurlijk ook een school zijn voor wereldburgerschap en Unesco besteden we ook aandacht aan andere culturen en anderen geloven. En nu is het Kerst dus besteden we aandacht aan het Christendom vertellen het kerstverhaal halen op wat leerlingen daar al van weten dus dat is ook meer begrip is voor elkaar wat wij als school heel belangrijk vinden.’* [Leerkracht, december 2021)

Evaluatie

De evaluatie is uitgevoerd op basis van de ervaringen van de drie directe partijen in dit project. Dit zijn 1) de leerlingen, 2) de leerkrachten en 3) studenten. De evaluatie met studenten is weergegeven in een apart rapport. Dit evaluatieplan bespreekt de resultaten met betrekking tot leerlingen en leerkrachten en is op basis van de projectdoelen vormgegeven en in een eerste co-creatie sessie op 3 maart 2021 met de adviesgroep van het project verder bepaald.

Project doelstellingen 'Studenten voor Educatie' voor leerlingen en leerkrachten:¹

1. Positieve impact op de ontwikkelkansen van leerlingen.
2. Vermindering van de werkdruk voor leerkrachten.

De evaluatie met leerkrachten en leerlingen heeft drie doelen:

1. Het controleren of de vooropgestelde doelstellingen van het project worden bereikt.
2. Kennisontwikkeling over effectieve inzet van student-tutoren in het primair onderwijs.
3. Inzicht en aanbevelingen voor de voortzetting en eventuele uitbreiding van het project.

Uitgangspunten voor de evaluatie waren dat 1) de evaluatieactiviteiten zo min mogelijk tijd kosten voor leerlingen, leerkrachten en studenten, en dat 2) de evaluatieactiviteiten de project-/onderwijsactiviteiten ondersteunen.

Methoden

De volgende methoden zijn ingezet:

- a) participatieve evaluatiemethoden met leerlingen (kwalitatief, collaboratief en creatief);
- b) interviews met leerkrachten;
- c) triangulatie/ verificatie door een 'on-the-spot-enquêtes'.

a) participatieve evaluatiemethoden met leerlingen (kwalitatief, collaboratief en creatief)

De gekozen methode heet art-based mapping en is gekozen omdat het heel makkelijk te integreren is in onderwijsactiviteiten en ook mede gericht is op het versterken van

¹ De doelstelling voor studenten (positief beroepsbeeld) wordt in het evaluatieverslag over de student-ervaringen besproken.

Voorbeeld van een art-based map:

begrensd vlak een bovenaanzicht van een groepje van zes leerlingen (haar stamgroep). Vervolgens daaronder een figuur met een traan en '10 uur later' geschreven. Dit verwijst naar de duur van een schooldag en de emoties van de leerling. School duurt lang en maakt verdrietige gevoelens los. De leerling tekent de tweede cirkel met de klok mee je ziet de letters L.K.P. (leerkansenprofiel), wat een verwijzing naar de school is. Verder zie je in dit vlak twee figuren en een bal. De leerling vertelt dat dit verwijst naar een moment tijdens de gymles toen een andere leerling een bal tegen haar hoofd had gegooid. Terwijl zij dit vertelde tekende de leerling een kruis door het tafereel omdat het haar pijn deed om het te herinneren. In de andere getekende cirkels toont de leerling schoolvakken zoals rekenen, taal, lezen, schrijven, automatiseren. De cirkels verschillen van formaat, wat de

zwaarte aangeeft van belang voor de leerling, en de afzonderlijke tekeningetjes geven ook verschillende emoties weer. Er zijn ook cirkels waarin de relatie met andere kinderen zichtbaar wordt. Soms speelt verdriet of negatieve gevoelens de boventoon. Wat opvalt is dat de leerling zichzelf vooral blij tekent als zij alleen is of met haar beste vriendin of als zij even met de student-tutor of juf 1-op-1 aan het werk is, ook al is dit in de klas.

Uit het verslag wordt duidelijk dat de student-tutor dit jaar een iets andere rol heeft binnen de school. Dit schooljaar geeft de student-tutor ondersteuning in het klaslokaal aan de groep. De leerling ervaart de ondersteuning dit jaar hierdoor anders, en heeft heimwee naar de tijd alleen met de student-tutor. De leerling ervaart de ondersteuning chaotischer maar vindt het nog steeds fijn dat de student er is om te helpen. De leerling merkte tijdens de mapping op dat de student-tutor en zij dit jaar nog niet samen hebben gelezen. Op de vraag van de student-tutor aan de leerling, wat doe je het liefst samen met mij? Antwoord de leerling: 'lezen op de gang.' Dit zie je in de tekening in het midden terugkomen. De leerling eindigt het gesprek dat zij zou willen dat de student-tutor de hele week aanwezig is.

b) interviews met leerkrachten

Deze methode werd uitgevoerd door een onderzoeksteam van De Haagse Hogeschool. Het betreft een vorm van interviews met de leerkrachten en contactpersonen binnen de scholen waarin veel ruimte is voor het aanbrengen van eigen inzichten en ervaringen. De interviews zijn on-the-job afgenomen, tijdens het opruimen van de klassen bijvoorbeeld. De interviews zijn achteraf getranscribeerd en gecodeerd door de onderzoekers.

c) triangulatie/ verificatie door een 'on-the-spot-enquête'

Deze korte enquête is een methode om snel een brede indruk te krijgen en is op drie momenten ingezet onder leerlingen en leerkrachten na de mapping en de interviews om bepaalde kwalitatieve inzichten te kwantificeren.

Metingen

In totaal is er een eerste baseline meting verricht waarna een doorlopende meting is uitgevoerd om de inzichten uit de baseline te verifiëren. Hierbij zijn de drie methodes na

elkaar ingezet. De eerste meting liep van april tot juni 2021, de doorlopende meting vond plaats tussen september en december 2021. De eerste meting was het meest uitgebreid om de drie vragen eerst goed te onderzoeken. Bij de doorlopende meting werden de conclusies van de eerste meting getest, en is er verder gekeken naar nieuwe bevindingen en inzichten. Al dit heeft ons geholpen om zo tot een volledig beeld te komen, zowel van de ervaringen als van de voortgang en eventuele veranderingen.

Dit project kent te veel variabelen om een start-, mid- en eind- meting te doen, daar sommige studenten al een jaar op verschillende basisscholen werkten bij aanvang van de evaluatieperiode en anderen net begonnen of pas halverwege de evaluatieperiode zijn gestart. Tegelijkertijd is ook de inzet van de studenten verschillend per school en werden ook nieuwe scholen onderdeel van het project tijdens de evaluatieperiode. Hierdoor heeft het onderzoeksteam in overleg met de adviescommissie en het projectteam gekozen om tijdens de evaluatie te bepalen welke indrukken leerlingen, leerkrachten en studenten hebben aangezien een progressieve projectevaluatie niet mogelijk was (zoals het geval zou zijn met een project dat een duidelijk begin- midden en eindtijd kent). De metingen geven dus geen tijdslijn aan omdat deze per school, leerling en student verschilt, maar geven kwalitatieve indrukken van een lopend project om zo te toetsen hoe het project wordt beleefd door de drie direct betrokken partijen (leerling, leerkracht en student-tutor) en of de vooropgestelde doelstellingen volgens deze betrokken partijen zijn behaald (in dit

evaluatieverslag betreft het hier: leerlingen en leerkrachten). Er is gekozen voor drie meetmomenten waarvan de eerste een stevige basis legt en de andere twee ter triangulatie en verificatie werden uitgezet, vandaar dat de tweede en derde meting in elkaar overlopen. Hierdoor vindt zowel een triangulatie via de drie methodes plaats als middels de verschillende meetmomenten, om een goede basis te geven voor de bevindingen.

De eerste meting is gedaan tussen april en juni 2021 op alle deelnemende scholen (in totaal waren dat toen 24 basisscholen). De toen 35 studenten die als tutor werkzaam waren in het project hebben samen met leerlingen 85 mappen getekend en er zijn 66 gespreksverslagen gemaakt van de interviews met leerlingen die tijdens de mapping zijn gedaan. Daarnaast zijn er 10 semigestructureerde interviews gehouden met leerkrachten die zijn uitgeschreven. Deze kwalitatieve datasets zijn aangevuld met een korte survey om onze indrukken en conclusies te verifiëren. Deze enquête is door 23 leerkrachten en 46 leerlingen ingevuld.

De tweede en derde meting volgden zo snel op elkaar dat we kunnen spreken van een doorlopende meting tussen september en december 2021. Deze doorlopende meting heeft

plaatsgevonden op een selectie van de deelnemende scholen (in totaal 24 basisscholen). De 26 studenten die al getraind waren en als tutor werkzaam waren in het project hebben samen met leerlingen in totaal 32 maps getekend en er zijn 26 gespreksverslagen gemaakt van de interviews met leerlingen die tijdens de mapping zijn gedaan. Daarnaast zijn er in totaal 6 semigestructureerde interviews gehouden met leerkrachten die zijn getranscribeerd en gecodeerd. Deze kwalitatieve datasets zijn aangevuld met twee keer een korte survey onder leerlingen en leerkrachten om onze indrukken en conclusies te verifiëren. Deze enquêtes zijn in totaal door 18 leerkrachten en 32 leerlingen ingevuld.

Overzichtstabel: Aantallen

Activiteit	Baseline meting	Doorlopende meting
Art-based mapping (Studenten samen met leerlingen)	35 studenten	26 studenten
Maps	85	32
Gespreksverslagen	66	26
Procesverslagen	66	26
Interviews	10	6
Enquête leerlingen	46	32
Enquête leerkrachten	23	18

Al deze opbrengsten tezamen geven ons een indruk hoe de ondersteuning door leerlingen en door leerkrachten tijdens de evaluatieperiode (maart-december 2021) is ervaren. Allereerst bespreken we de leerlingen.

De leerlingen

De data uit de mappings, de gesprekken die als onderdeel van de mappings zijn gevoerd en de enquêtes geven aan dat de leerlingen een zeer positieve indruk hebben van het project. We gaan hier verder op in via 5 onderwerpen die naar voren zijn gekomen:

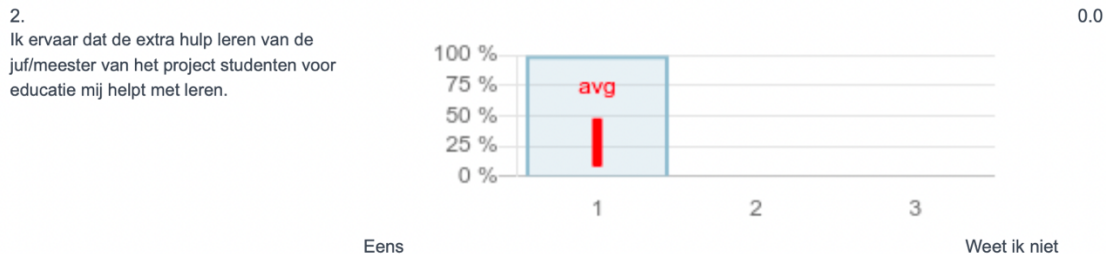
De vijf onderwerpen die bij leerlingen naar voren kwamen:

1. Algemene indruk
2. De matching student en leerlingen
3. Inhoud van de ondersteuning
4. Verwachtingen en wensen van leerlingen
5. Uitwerking op leerlingen bv. qua zelfvertrouwen

Algemene indruk

Alle leerlingen gaven tijdens de mapping-interviews aan erg enthousiast te zijn over het project, zoals ook is te zien in onderstaand resultaat van de enquête van oktober 2021.

Deze bevinding wordt ondersteund door het feit dat 90 % van de 46 leerlingen de hoogste scores (5) gaven voor het project in de eerste enquête (juni 2021). Van de in totaal 32 leerlingen die de enquête tussen oktober en december 2021 hebben ingevuld was dat zelfs 100%. Tijdens de doorlopende meting merkten de leerlingen op dat zij willen dat de ondersteuning niet alleen doorgaat maar ook wordt uitgebreid, zowel qua tijd als qua inhoud. Hun enthousiasme richt zich allereerst op de extra aandacht die zij krijgen van de student-tutores. De leerlingen voelen zich gezien en ervaren dat ze vooruitgang boeken. Leerlingen benoemen met name de één op één aandacht als positief. Meerdere leerlingen geven aan dat dit hen speciaal doet voelen ten opzichte van andere leerlingen, iets wat zij soms hebben gemist omdat zij vaak worstelen met leren en zich hierdoor soms onzeker voelen in de groep.

De meeste leerlingen vertelden dat zij niet precies wisten wat zij konden verwachten van het project, maar het feit dat de studenten jong zijn en hierdoor dichterbij hen staan werd direct als positief ervaren. De extra uitleg en het oefenen van vaardigheden samen met de student-tutores werd in bijna alle gevallen als zeer welkom ervaren. Een aantal leerlingen vertelden wel dat ze de leerstof beter begrijpen als de eigen leerkracht het uitlegt. Een overgrote meerderheid van de leerlingen gaf aan dat de ondersteuning hen zeer helpt om hun achterstand in en/of moeite met specifieke vakken aan te gaan. De inhoud van de ondersteuning richt zich met name op Taal en Rekenen, en het was opvallend om te zien in de tekeningen dat de meeste leerlingen zich heel goed bewust waren van hun leervertraging en waar zij oefening in nodig hadden.

Citaat uit een gesprekje, oktober 2021

L: *'Rekenen vind ik echt niet leuk.'*

S: *'Toch rekenen we best veel samen. Hoe vind je dat dan?'*

L: *'Ja, met jou, of met u, vind ik het wel iets beter. Maar toch haat ik rekenen. Ik ga hem [rekenen] ook niet tekenen.'*

Matching

De leerlingen gaven in hun gesprekken die zij hebben gevoerd met de student-tutoren

tijdens het tekenen aan dat zij zomaar gekoppeld werden aan een student. Zo vertelde een leerling in april 2021: *'Mijn juf vertelde mij dat er iemand kwam helpen, een nieuwe juf.'* Hoe deze koppeling is ontstaan wisten zij niet. De meeste leerlingen gaven wel aan dat ze zich bewust waren waarom zij extra aandacht

kregen. Een leerling zei in oktober 2021: *'ik vind rekenen moeilijk.'* Opvallend veel leerlingen wisten goed aan te geven waarin zij een leerachterstand hadden, en een aantal gaf ook aan het nu (in deze tijd van pandemie) moeilijker te vinden om te leren. Ondanks dat de koppeling met student-tutoren voor hen vrij plotseling kwam, vertelden de leerlingen vol plezier over hun match met de nieuwe juf of meester en waren ze heel blij met de aandacht en ondersteuning die ze kregen. In veel tekeningen komt dit heel mooi in uiting. Zo tekenden leerlingen hartjes, regenbogen of smileys bij de student-tutor en vertelden zij in de begeleidende gesprekken dat ze het naar hun zin hadden met de student-tutoren.

Inhoud

Allereerst laten de tekeningen en de begeleidende gesprekken met leerlingen zien dat de leerlingen openstaan voor de ondersteuning en actief meedoen. Veel leerlingen hebben af en aan online ondersteuning gekregen, en het zal niet verbazen dat de leerlingen voorkeur hebben voor fysieke interactie met de student-tutoren. De inhoud van de ondersteuning kent per school verschillende accenten, waardoor een vergelijking op inhoud moeilijk te maken is.

Meestal is de ondersteuning individueel, maar soms wordt de ondersteuning in groepjes van twee tot vier leerlingen aangeboden door een student-tutor, of zelfs aan de hele klas. Bij de meeste scholen werken de student-tutoren en de leerlingen aan door de leerkracht aangereikte taakjes om specifieke achterstanden weg te werken, en alleen in enkele gevallen bepalen leerlingen en student-tutoren samen waar zij aan werken tijdens hun contactmomenten.

Gezien de doelstelling van het project, is het dan ook niet verrassend dat de tekeningen en gespreksverslagen laten zien dat de ondersteuning zich met name richt op leerstof waar zich achterstanden in voordoen (rekenen en taal: denk aan plus, min en keersommen,

klokkijken analoog en digitaal, breuken en spelling, technisch en begrijpend lezen-oefeningen). Veel tekeningen laten voorbeelden zien van de werkjes. De gespreksverslagen laten zien dat de meeste leerlingen vooral worden begeleid door de student-tutores met het oefenen en automatiseren. Verder laten de tekeningen en gespreksverslagen van de leerlingen zien dat er naast het oefenen ook gepraat wordt over wat leerlingen bezighoudt. De leerlingen die in groepjes werken praten met elkaar en met hun student-tutor, en ook ondersteunen zij elkaar met oefeningen onder begeleiding van de student-tutor.

Verwachtingen en wensen

Van tevoren wisten de meeste leerlingen niet dat ze ondersteuning zouden krijgen waardoor ze aan het begin nauwelijks verwachtingen hadden. Zij wisten ook niet precies wat zij zouden gaan doen in het hiervoor ingeroosterde moment, en ze waren verrast toen de student-tutor met hen ging werken. Alle leerlingen waren direct nieuwsgierig naar de

studenten en wat ze zouden gaan doen samen. Veel leerlingen wilden ook direct meer weten over de student als persoon, en een persoonlijke connectie was snel opgebouwd tussen velen van hen.

Gaandeweg het werk dat de leerlingen samen met de student-tutor doen, ontwikkelden de meeste leerlingen de verwachting dat zij vooruit zouden gaan in de onderdelen van leren waar zij moeite mee hebben (vaak specifieke onderdelen van Taal en Rekenen).

De leerlingen gaven ook tijdens alle metingen unaniem aan dat zij wensen dat de ondersteuning van de student-tutoren blijft en het liefst 1-op-1 wordt gegeven of in kleine groepjes buiten de klas (zoals ook naar voren kwam tijdens de enquêtes).

Ook willen leerlingen dat ze tijdens hun werk met de student-tutoren ook nog andere dingen doen. Bijvoorbeeld samen spelen, bewegen, en onderzoekjes doen in andere vakken zoals wereld- oriëntatie. Tijdens de mapping en het begeleidende gesprek zei een van de leerlingen: *'Ik wil wel vaker op deze manier werken, tekenen.'* En een andere leerling zei: *'Ik ga een planning maken voor alle dagen. En zal daar dan ook in zetten wat we samen gaan doen. Niet alleen taal en rekenen, ook andere dingen.'*

Uitwerking op leerlingen

'Kijk ik heb het symbool van evenwicht getekend (Ying-Yang). Het past bij de hulp die we hier krijgen en dat het hier altijd rustig is.' [Leerling, mei 2021]

Leerlingen gaven veelvuldig aan dat de gerichte aandacht en het samen oefenen met de student-tutoren hen helpt, en dat ze zich zekerder zijn gaan voelen in de specifieke onderdelen. Leerlingen lieten zien dat zij meer vertrouwen zijn gaan voelen in het leren, en deels lijkt dit door de leerlingen verbonden te zijn aan de bijzondere positie die zij nu innemen ten opzichte van andere leerlingen, omdat zij nu geholpen worden door de student-tutoren. Dit is een mooie omkering van wat deze leerlingen normaal ervaren. Door de moeite die zij ervaren in het leren van specifieke onderdelen van taal en/of rekenen. Deze omkering lijkt hen meer zelfvertrouwen te geven en ook hun sociale positie te verbeteren in relatie tot klasgenoten.

Tijdens de één-op-één tutoring (nog steeds de meest voorkomende vorm van ondersteuning in dit project) vinden leerlingen het ook fijn om naast het leerwerk en taakjes te praten over allerlei onderwerpen die hen bezighouden, zoals over spelletjes die ze thuis of op het schoolplein spelen, over vriendjes of broers en zussen, of bijvoorbeeld over incidenten die thuis of op school gebeuren.

De gerichte aandacht lijkt de meeste leerlingen een uitlaatklep te geven voor het uitdrukken van allerhande aan ervaringen, waarbij sommige leerlingen aangeven ook

gevoelens en zorgen te delen over specifieke zaken die thuis of op school spelen. Een leerling vertelde in mei 2021: *‘Het is gewoon fijn om zo even te kletsen, maar ook om te oefenen met dingen waar je niet zo goed in bent’*. Een andere leerling zei

oktober 2021: *‘Het is fijn dat iemand tijd voor me heeft’*. Nog enkele leerlingen deelden in oktober 2021: *‘Deze juf heeft het mij heel goed uitgelegd’*, of: *‘Soms kletsen we gewoon en dat vind ik fijn’*, en ook: *‘Ik voel me speciaal dat ik met deze juf mee mag’*.

Dit alles laat goed zien dat de ondersteuning door de student-tutores de sociaal-emotionele ontwikkeling als ook de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen ten goede komt.

De leerkrachten

‘Het is alsof er een zorg van me afvalt’ [Leerkracht, oktober 2021]

‘Het is een enorme verlichting van de werkdruk’ [Leerkracht, november 2021]

Dezelfde vijf onderwerpen als die door leerlingen naar voren werden gebracht, werden ook besproken door de leerkrachten:

1. Algemene indruk
2. Matching
3. Inhoud
4. Verwachtingen en wensen
5. Uitwerking op leerlingen

Algemene indruk

‘Ja ik kan daar wel iets over zeggen omdat voor zij er waren ik degene was die bijna veertig leerlingen had die op de woensdagmiddag extra les kregen, van mij. Ik heb het niveau van de kinderen wel in beeld. Ik kan nog niets zeggen over wat een student heeft gedaan. Ik zie nog niet terug of kinderen vooruit zijn gegaan. Maar de andere leerkrachten merken het effect van de ondersteuning wel zij hebben de 6 en 7 groepen in de middag. Ik krijg terug van de collega’s dat kinderen vooruitgaan zijn, al is het maar met een score van een punt dat is al een vooruitgang.’ [Leerkracht, december 2021]

De interviews met de leerkrachten en de enquêtes tonen unaniem aan dat de ondersteuning vanuit het project ook door leerkrachten zeer hoog wordt gewaardeerd.

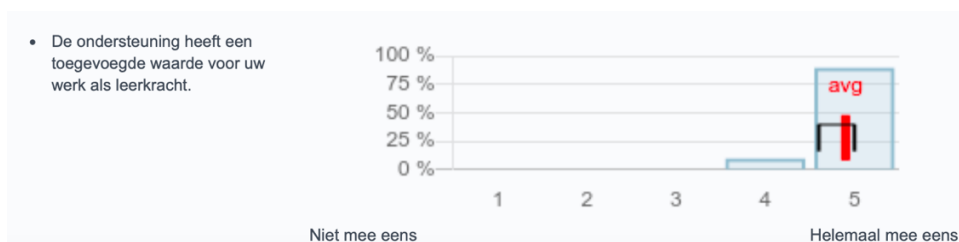
Het enthousiasme van de leerkrachten richt zich op de extra handen in de klas die ‘eindelijk’ aandacht kunnen geven aan leerlingen die achterblijven. Leerkrachten gaven tijdens de verschillende metingen aan dat dit leidt tot een afname van hun zorgen over

deze leerlingen, maar niet voor allemaal vertaalt zich dit direct ook tot een verlichting van de werkdruk.

De toegevoegde waarde van de ondersteuning wordt zeer hoog gewaardeerd door de leerkrachten.

Dit laat onderstaand resultaat look zien uit november 2021:

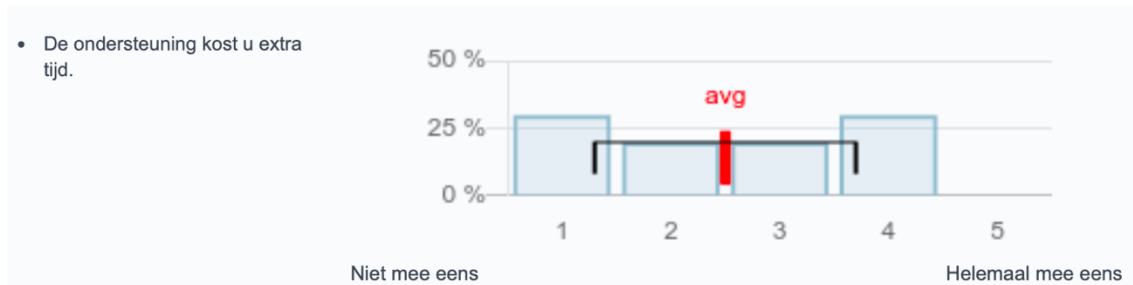

De werkdruk neemt inderdaad af voor de meeste leerkrachten, zie onderstaand resultaat uit november 2021:

- U ervaart een vermindering van werkdruk door de ondersteuning aan uw leerlingen.

De ondersteuning kost soms wel weer extra tijd voor sommige leerkrachten, zoals onderstaand resultaat laat zien uit november 2021:

Tijdens de doorlopende meting gaven enkele leerkrachten met name in de interviews aan dat er inderdaad sprake was van een lichte vermindering van werkdruk op de dagen dat de student-tutoren aanwezig waren. Deze lichte verandering in beleving moeten we wellicht ook zien in de context van een groei in 'hulp' bij de basisscholen sinds de beschikbaarstelling van 'corona-gelden' (NPO) en de daarbij behorende toename van ondersteuning. Deze waren minder aanwezig tijdens de eerste meting toen alleen enkele leerkrachten een (matige) vermindering van werkdruk ervoeren.

Tijdens de doorlopende meting kwam verder nog naar voren dat de meeste leerkrachten nog steeds zeer positief staan tegenover de ondersteuning die wordt aangeboden vanuit het project. Maar voor sommige leerkrachten is er op dit moment wel iets te veel hulp binnen de school. Want naast dit project zijn er zoals gezegd ook nog andere ondersteuningsinitiatieven operatief op de scholen, wat weer meer coördinatie en afstemming vergt van leerkrachten. Verder geeft één leerkracht aan dat de remediërende ondersteuning op achterstanden beter uitgevoerd kan worden door specialisten met kennis, en niet door student-tutoren.

Een andere leerkracht beaamde dit in november 2021: *Didactische kennis, hoe leg je iets uit aan een onderbouw, middenbouw en bovenbouw leerling is denk ik belangrijk. Je ziet dat de studenten wel kennis hebben, maar niet weten hoe ze dit over moeten brengen.*'

Niettemin hopen alle leerkrachten unaniem dat het contract met dit project zal worden verlengd en dat de ondersteuning zelfs wordt uitgebreid. Ze zien dat deze ondersteuning,

die zich met name richt op de kernvakken rekenen en taal, een positieve uitwerking heeft op de ontwikkelkansen en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

Zie ook onderstaand resultaat uit november 2021:

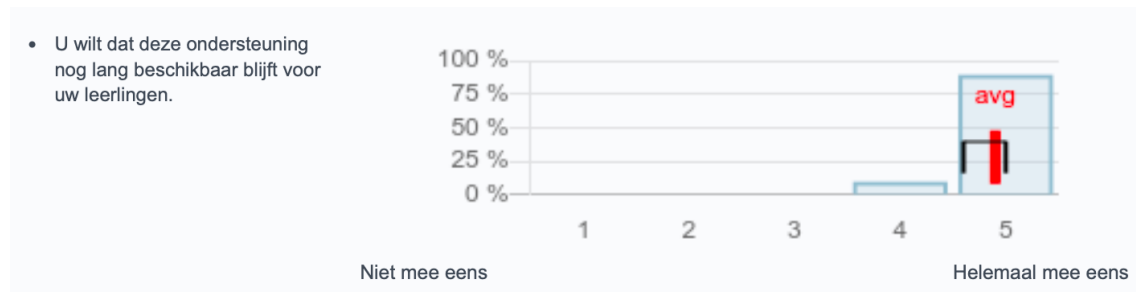
- De ondersteuning heeft een positief effect op het onderwijsproces van uw leerlingen die deze ondersteuning krijgen.

De leerkrachten hebben nog geen eigen data (bv. cijfers) die laat zien of achterstanden ingelopen worden. Ze geven aan dat dit misschien ook wel heel moeilijk is om vast te stellen. Enkele leerkrachten blijven zich dan ook afvragen op welke manier zij resultaten in de zin van betere schoolprestaties kunnen verwachten en of dit überhaupt kan worden gemeten. Een leerkracht gaf in mei 2021 aan: *‘Ja, de meeste leerlingen vinden de ondersteuning prettig. Of het echt effect heeft daar kan ik niet iets over zeggen.’*

De nadruk van de evaluatie is op advies van de adviescommissie op de ontwikkelkansen van leerlingen gelegd en niet op leerresultaten, en dit wordt unaniem door alle leerkrachten als relevant en haalbaar geacht. In de latere interviews (september – december 2021) geven de leerkrachten inderdaad aan dat op deze gebieden ook echt vorderingen in te onderscheiden zijn, niet direct in cijfers maar wel in termen van leerattitude, zelfvertrouwen en leerplezier. Eén leerkracht duidde dit als *‘grote vooruitgang onder leerlingen die de ondersteuning krijgen’*. De meeste leerkrachten gaven wel aan dat zij nog naar manieren zoeken hoe de ondersteuning een duidelijker onderdeel van het leren van alle leerlingen en de gehele school kan worden. Dit heeft vooral te maken met het idee dat deze ondersteuning maar tijdelijk is en ook alleen voor een kleine groep leerlingen beschikbaar.

Onderstaand resultaat uit november 2021 laat zien dat leerkrachten unaniem willen dat de ondersteuning nog lang beschikbaar blijft voor hun leerlingen.

Matching

‘Over het type student dat we krijgen zijn we enthousiast. Het valt op dat het initiatiefrijke en ondernemende studenten zijn. Ze zoeken naar manieren om de leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen. Dit doen ze uit zichzelf als voorbereiding op de ondersteuning. Dat is ontzettend fijn.’ [Leerkracht, oktober 2021].

‘Ja we zijn er heel blij mee. We hebben er twee, ze zijn verschillend. Bij één wisten we het in het begin niet, maar nadat we dit hadden besproken, wat we verwachten, veranderde het gedrag en zijn we nu met allebei heel blij.’ [Leerkracht, oktober 2021].

‘Ik weet dat een leerling de student in vertrouwen heeft genomen. En tijdens een gesprek heeft gedeeld wat er allemaal speelt. Dat is best heel bijzonder’ [Leerkracht, oktober 2021].

Op sommige scholen werden ook de leerkrachten net als de leerlingen verrast door het aanbod van ondersteuning door student-tutoren. Dit veroorzaakte in sommige gevallen voor wat onrust en zelfs wat weerstand in het begin. Dit neemt niet weg dat alle leerkrachten over het algemeen zeer enthousiast over de studenten. Opvallend is dat de leerkrachten weinig weten van de beweegredenen van studenten om mee te doen en ook over de selectiecriteria. Zij geven aan nieuwsgierig te zijn naar de motieven van studenten om deel te nemen aan het project.

De leerkrachten weten dat studenten op een advertentie hebben gereageerd en door middel van een intake/ sollicitatie zijn geselecteerd. Ook gaven alle leerkrachten aan meer inzicht en invloed te willen in de koppeling van student-tutoren aan hun school en klas (zie ook 'Verwachtingen en wensen').

De meeste leerkrachten zijn zeer tevreden over de relatie tussen de student-tutoren en de leerlingen, met als uitschieter de leerkracht die hierboven is geciteerd en die aangeeft dat de desbetreffende leerling zo'n vertrouwensband heeft kunnen opbouwen met de student-tutor dat de leerling zeer vertrouwelijke zaken heeft kunnen bespreken.

Niet elke leerkracht was direct enthousiast over de aangewezen student-tutores. Een leidinggevende vertelde in oktober 2021: ‘Wij zijn ontzettend enthousiast, maar dat was niet meteen zo. Met één student wisten we het in het begin niet zo goed maar na een goed gesprek zijn we ontzettend blij met hem. Hij heeft zo’n goede aanspreek toon tegen de leerlingen uit groep 6. Hij doet het geweldig. Hij weet de leerlingen met haantjesgedrag zo goed te bereiken. En hij neemt initiatief. Hij gaat zelfs met de leerkracht mee naar buiten. De leerkracht heeft opgemerkt dat de dag dat deze student er is dat hij dat direct merkt aan het gedrag in zijn groep. En dit bedoel ik positief he. De student doet echt iets met die leerlingen.’ Andere leerkrachten benadrukken ook het proactieve en creatieve karakter van de student-tutores: Het is echt heel mooi om te zien hoe studenten nadat ze van de leerkracht dan werkjes hebben gekregen waarmee ze met leerlingen kunnen oefenen nog zelf zoeken hoe ze dit het beste kunnen doen. Ze nemen initiatief, stellen vragen en proberen uit wat werkt. [Leerkracht, december 2021]

Inhoud

‘De extra ondersteuning wordt ingezet in groep 6 en 7 omdat je dan eigenlijk al vanaf groep 6 natuurlijk ook kijkt naar eh hh het geven van een voorlopig advies. Hierin tellen alle resultaten. En dus zetten we ons in om die achterstand kleiner te maken. En dat de kinderen toch gewoon een groei maken op het gebied van hun vaardigheden. Dus dat de vaardigheidsscore wel groeit. En dat je niet ziet ohh het kind is daarin achteruitgegaan. Dus dat is echt op het gebied van rekenen en begrijpend lezen.’ [Leerkracht, december 2021]

In het algemeen geven alle leerkrachten aan dat het kennisniveau, de werkhouding en inbreng van de student-tutores zeer gewaardeerd wordt en van goed niveau is. De leerkrachten zijn zich bewust dat deze student-tutores geen PABO achtergrond hebben.

De diversiteit aan studieachtergronden van studenten spreekt alle geïnterviewde leerkrachten juist heel erg aan. Zij zien de diversiteit aan kennisachtergronden van de studenten als waardevolle aanvulling op hun eigen repertoire en pedagogiek.

Leerkrachten ervaren bij de meeste studenten zelfsturend en onderzoekend vermogen. *‘De student neemt initiatief, bereidt zich goed voor en zoekt hoe ze aan kan sluiten op de leerling’ [Leerkracht, mei 2021].* Eén leerkracht merkte op dat wanneer er op één school meerdere studenten ingezet worden de kans bestaat dat zij onderling vergeleken en beoordeeld worden. Een leerkracht vertelde in juni 2021: *‘Sommige studenten hebben echt de it-factor. Die zijn echt het heel goed’.* En zij geeft daarna aan dat niet alle studenten dat hebben, die ‘it-factor’, en dat die studenten dan meer energie vragen van leerkrachten. Een andere leerkracht zei in juni 2021: *‘Ja de één neemt heel veel initiatief terwijl de ander zich op een uhm....hele andere manier opstelt’.*

Het eigen initiatief van vele student-tutores wordt zeer gewaardeerd door de leerkrachten, wat ook wordt geïllustreerd door onderstaande citaat:

‘Iedere keer als de kinderen naar huis gaan, na 14.30 uur op de woensdagen, dan evalueren we nog eventjes met elkaar. De vragen: hoe is het gegaan? Waar liep je tegenaan? Wat ging wel goed? Worden dan besproken. Ehm ook het beloningssysteem heb ik laten zien. Wij gebruiken in de klas DOJO als beloningssysteem en dan kennen we punten toe en dat werkt super motiverend naar de kinderen toe. En dan zie je bijvoorbeeld bij de student-tutor die dat helemaal niet gewend is in het onderwijsgebied iets te doen ehm en toen zelf over na is gaan denken. En mij vroeg: ‘mag ik ook stickers gebruiken?’ Dus dat vind ik dan heel erg leuk dat zij zelf is gaan nadenken en dan met voorstellen komt.’ [Leerkracht, december 2021]

Verwachtingen en wensen

‘Ja [...], we hebben gisteren geëvalueerd en we hebben onszelf de vraag gesteld wat willen we volgend jaar. We hebben 340 uur die we kunnen inzetten voor een kalenderjaar en dat is best wat maar als je twee studenten hebt is het weinig. Hoe meer studenten hoe minder uren. Dus daar gaan we naar kijken. Hoe kunnen we dat in het nieuwe jaar doen. Van collega’s krijg ik terug dat ze heel blij zijn met de hulp die in de klas geboden wordt. De hulp in de ochtend dat vinden ze heel fijn zo. Voor de middag begeleiding die er nu geboden wordt is het voorstel dat deze ook in de klas zal gaan plaatsvinden. Zodat er iets meer rust behouden kan worden en blijven dat het voor de student en de leerling fijn is en er een bekend gezicht is die kan zorgen voor de ‘rust’. Dit gaan we na de vakantie uitproberen. En zien hoe dit werkt. En als dat werkt

daarna bepalen hoe dat gaat en of ze het dan weer in de 'eigen' lokalen kan worden doorgepakt. Wat we hebben voor de studenten,... eigen lokalen waar ze aan de slag kunnen maar voor nu is de interventie eerst in de klas. [Leerkracht, december 2021]

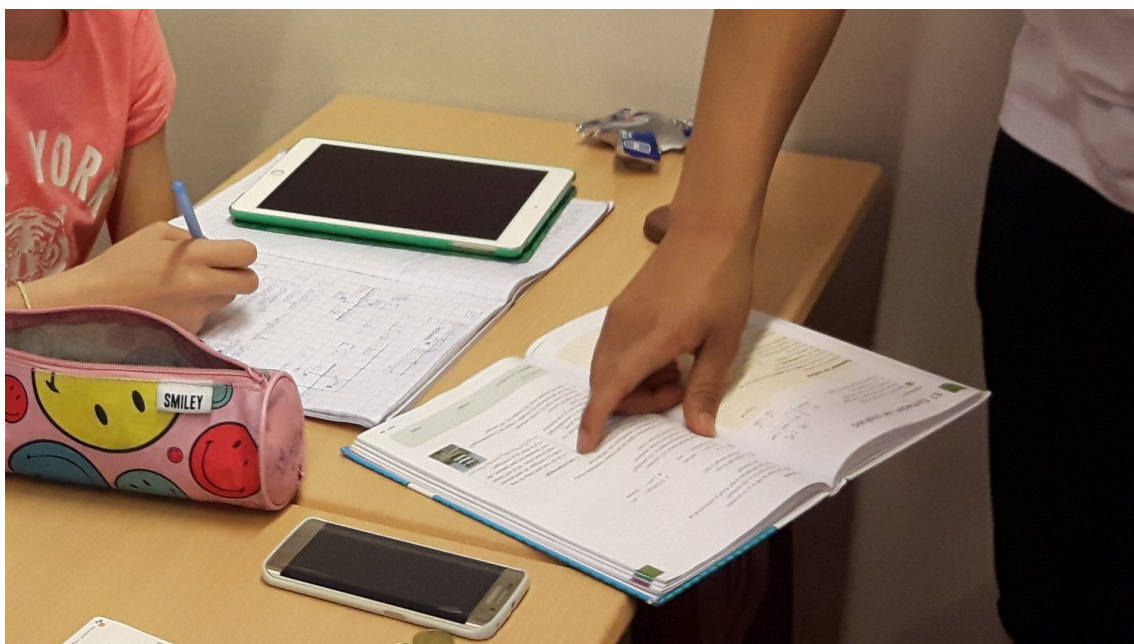
Zoals eerder aangegeven, werd een groot aantal van de geïnterviewde leerkrachten net als veel leerlingen verrast door de inzet van de student-tutoren. Een leerkracht deelde in oktober 2021: *'Het zou helpen als je als leerkracht meegenomen wordt in het proces van deze vorm van support. Zodat je weet wat je als school, leerkracht en leerling verwacht en welke verwachtingen er bij de student leven'*. Een andere leerkracht gaf in december 2022 aan dat de communicatie met het project juist heel goed verliep: *'Ja hoor zo wist ik dat ik een mailtje van jou [de onderzoeker] zou kunnen verwachten en de gesprekken zijn nuttig en leuk helemaal prima. Dat geeft ze goed door. Je kunt haar [de projectcoördinator] bereiken en zij mij.'* [Leerkracht, December 2021]

Er was ook sprake van zelfreflectie, zoals bij deze leerkracht in november 2021: *'Het komt helaas nog steeds voor dat een bepaalde planning niet bij de student terecht komt. Dit hebben we ons vanuit centraal als verbeterpunt gesteld. Bijvoorbeeld als een klas naar het museum gaat of als we als team een scholingsdag hebben dan moeten wij wel zorgen dat ook de*

studenten van SVE worden geïnformeerd. Dit gaat tot mijn spijt nog wel eens mis. Het is een aandachtspunt.'

De scholen waar de leerkrachten vanaf het begin zijn meegenomen in de inzet van student-tutores op school en in hun klas zijn licht positiever over het project dan waar dit minder het geval was. Een leerkracht vertelde in april 2021 hoe verrast zij was: *'Ja toen was er opeens een student die leerlingen uit mijn groep mee nam'*. Over het algemeen zijn alle leerkrachten zeer enthousiast dat hun school aan het project deelneemt, maar dat neemt niet weg dat meer inzicht en invloed het proces soepeler kan laten verlopen. Leerkrachten zijn namelijk heel benieuwd naar hoe de koppeling van studenten aan scholen en leerkrachten tot stand is gekomen.

Net als aangegeven bij de selectiecriteria hierboven, geven de meeste leerkrachten aan dat zij ook hier meer inzicht en invloed in zouden willen; zowel bij de koppeling en als ook bij de voorbereiding en training van studenten. Zo gaf een leerkracht in mei 2021 aan: *'Ik weet dat ze training krijgen maar wat daarin wordt aangeboden weet ik niet.'* Leerkrachten zijn zeer benieuwd naar het trainings- en begeleidingsaanbod voor de student-tutores in het project en hoe dat aansluit op de activiteiten die de student-tutores binnen de school uitvoeren.

De leerkrachten merken ook op dat zij werk-instructies geven ten aanzien van de uitvoering van de ondersteuning maar nu niet goed weten hoe dit zich verhoudt tot de voorbereiding en begeleiding van studenten. Soms is er zelfs onduidelijkheid over wat leerkrachten van student-tutores kunnen vragen wat betreft de inhoud van de ondersteuning. Zo vertelde een leerkracht in mei 2021: *‘Ja we wisten voor hoeveel uur we support kregen en hebben met elkaar bedacht hoe we wat zouden kunnen organiseren.’* Een andere leerkracht zei in April 2021 dat ze in het begin dacht: *‘Wat is nu mijn rol? En moet ‘ik’ dat bespreekbaar maken [met de student-tutor]?’*

Tot slot, de leerkrachten wensen vooral dat zij en hun school voor meer ondersteuning in aanmerking komen en dat dit een blijvend karakter krijgt. Leerkrachten geven aan dat deze ondersteuning niet alleen wenselijk is voor leerlingen met achterstanden maar dat alle leerlingen dit verdienen.

‘Eigenlijk zou je deze hulp altijd wel willen. En voor alle leerlingen, niet alleen de leerlingen met achterstanden’ [Leerkracht, september 2021].

Dit laat zien dat vele leerkrachten de aanwezigheid van de studenten niet alleen voor de leerlingen met achterstand als meerwaarde ervaren, maar voor de hele school als onderwijsorganisatie en voor henzelf. De kennis en het enthousiasme die de studenten meebrengen doet ook iets met de leerkrachten zelf. *‘De studenten vragen wat van je maar brengen ook energie’ [Leerkracht, oktober 2021].*

Uitwerking op leerlingen

De leerlingen willen aandacht, zeker bij ons op school. Studenten geven leerlingen vertrouwen, aandacht en misschien ook wel rust. Ze ervaren dat ze gezien worden. [Leerkracht, oktober 2021]

De leerkrachten zien als meest belangrijke effect dat leerlingen positief reageren op de extra aandacht die ze krijgen van de student-tutores.

‘Onze kinderen klampen zich aan iemand vast, eigenlijk aan iedereen die ze aandacht geeft die binnenkomt’ [Leerkracht, december 2021]

Deze extra aandacht is voor sommige leerlingen heel hard nodig. Naast de aandacht voor de leerlingen merken de leerkrachten een matige verlichting in hun eigen taken. Ook ervaren de leerkrachten dat leerlingen eindelijk de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Een aantal leerkrachten geven aan dat de ondersteuning hen een vorm van rust geeft. *‘Uhh nou ja de extra oefeningen voor de kinderen, ook net even dat je in de klas twee keer kunt oefenen en zij kan er dan vier keer van maken. En zeker ook voor kinderen die thuis geen ondersteuning krijgen. Die zijn eigenlijk ook al vrij zwak en die hebben eigenlijk veel meer oefening nodig. Dus dat is fijn dat dat gerealiseerd wordt. Daar heb je als leerkracht geen tijd voor’.* [Leerkracht, mei 2021]

Leerkrachten zien dat leerlingen zich open opstellen en contact maken met studenten, sommige leerlingen vertellen studenten verhalen. Naast de gerichte ondersteuning die leerlingen ontvangen, praten leerlingen ook over zichzelf met de student-tutoren, bijvoorbeeld over hun dromen en zorgen. De leerkrachten geven unaniem tijdens alle metingen aan dat de ondersteuning positief effect heeft op het sociaal-emotionele welzijn en het zelfvertrouwen van de leerlingen. Dit werd beaamd door een leerkracht die in oktober 2021 vertelde: *We zien dat aandacht veel doet. Bij de ene student op het sociaal emotionele in de groep en bij de andere student veel individueler’.*

Naast dit alles wordt ook nog een ander effect opgemerkt dat zich afspeelt op klas/groepsniveau. *‘De leerlingen die dan naar de ondersteuning gaan tonen enthousiasme en trots’* vertelde een leerkracht in mei 2021. Een andere leerkracht vertelde in oktober 2021: *‘Het lijkt wel of de leerlingen die geen ondersteuning krijgen jaloers zijn’.* Er zijn leerkrachten die aangeven open te staan om nog meer samen met de studenten op te trekken, bijvoorbeeld door samen trainingen te volgen. Of door met studenten op zoek te gaan naar manieren waarop zij hun expertises nog meer in verbinding kunnen zetten met onderwijsprogramma. *‘Het is echt heel leuk en waardevol om met deze studenten over leerlingen en de ondersteuning in gesprek te gaan zij brengen toch echt iets anders’* [Leerkracht, mei 2021].

Conclusies en aanbevelingen leerlingen

Conclusies

1. Algemene ervaringen van leerlingen zijn heel positief
2. Matching student en leerlingen is over het algemeen heel goed
3. Inhoud van support wordt als fijn en leerzaam ervaren
4. Verwachtingen zijn dat dit project voortduurt
5. Positieve uitwerking op leerlingen met name qua zelfvertrouwen en sociaal-emotionele ontwikkeling
6. Wensen om ook andere activiteiten te doen: tekenen, kletsen, leuke dingen doen, etc.

Uit de data komen de volgende drie aanbevelingen naar voren:

1. *Continueer het project en breid de ondersteuning uit* — De leerlingen willen unaniem dat deze vorm van ondersteuning blijvend is en geven aan dat het wat hen betreft vaker en langer zou kunnen plaatsvinden.
2. *Zorg dat de ondersteuning plaats vindt op een rustige plek in de school* — De leerlingen geven unaniem aan dat het wenselijk is dat de ondersteuning buiten het klaslokaal en de groep plaats vindt.
3. *Zorg dat de ondersteuning zich op meer gaat richten dan enkel rekenen en taal* — De leerlingen geven aan de ondersteuning zeer te waarderen maar zouden ook graag andere willen doen met de student-tutoren. (In de gesprekken komen enkele suggesties naar voren: bewegend leren, spellen, knutselen en ook tekenen).

Conclusies en aanbevelingen leerkrachten

'Ja, als dat kan, de ondersteuning continueren en uitbreiden, en dat dan voor begrijpend lezen. De leerlingen vinden lezen niet zo leuk en doordat de studenten goed levelen met de leerlingen zou dat misschien iets kunnen betekenen voor het waarderen van lezen.'

[Leerkracht, oktober 2021].

Conclusies

1. Algemene ervaringen leerkrachten zijn positief tot zeer positief
2. Leerkrachten willen meer betrokken zijn bij selectie en voorbereiding.
3. Investering aan het begin levert later meer op, bij een enkeling blijft het meer energie kosten dan dat het oplevert.
4. Effect op leerlingen: meer zelfvertrouwen in leren en in sociale omgang en dit heeft een zeer positief effect op de ontwikkelkansen.
5. De wensen: voortzetting, meer betrokkenheid over selectie, voorbereiding, matching en inhoud van de ondersteuning.
6. Leidt tot minder werkdruk, meer individuele ondersteuning.
7. Communicatie met project is verbeterd, intern kan nog beter (leiding en leerkracht)

Aanbevelingen

1. Leerkrachten meer betrekken bij het hele proces van het project, bv. Selectie en voorbereiding/ training van studenten, matching, en ook bij de inzet op school.
2. Het project structureel doorzetten zodat er een nog betere integratie kan plaatsvinden in het onderwijs.
3. Het project inhoudelijk uitbreiden met andere activiteiten waar nog beter gebruikt wordt gemaakt wat de student-tutores te bieden hebben.

Literatuur

- Archibald, M., Scott, S., & Hartling, L. (2014). Mapping the waters: A scoping review of the use of visual arts in pediatric populations with health conditions. *Arts & Health*, 6(1), 5-23.
- Bol, T. (2020). *Inequality in homeschooling during the corona crisis in the Netherlands: First results from the LISS panel*. doi:10.31235/osf.io/hf32q
- De Klerk, M., Olsthoorn, M., Plaisier, I., Schaper, J., & Wagemans, F. (2021). *Een jaar met corona: Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona*. Den Haag: Het Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Frith, U. (2020, July 6,). *What can science say about the consequences for society of children missing out on schooling for 6 months?* Retrieved from <https://reachwell.org/2020/07/06/prof-uta-frith-what-can-science-say-about-the-consequences-for-society-of-children-missing-out-on-schooling-for-6-months/>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2020). *Extra geld onderwijs door coronacrisis*. Retrieved from <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/extra-geld-onderwijs-door-coronacrisis>
- Townsend, E. (2020). Debate: The impact of school closures and lockdown on mental health in young people. *Child and Adolescent Mental Health*, 25(4), 265-266. doi:https://doi.org/10.1111/camh.12428
- Van der Spoel, I., Noroozi, O., Schuurink, E., & van Ginkel, S. (2020). Teachers' online teaching expectations and experiences during the Covid19-pandemic in the Netherlands. *Null*, 43(4), 623-638. doi:10.1080/02619768.2020.1821185